

K İ R K Ü Ç Ü N C Ü K O N F E R A N S

Köy Sosyolojisi

ve

Birleşik Amerika'da Teknolojinin Getirdiği Sosyal Problemler

Doç. Dr. Amiran KURTKAN

Mukayeseli Köy Sosyolojisi ile ilgili bulunan bu konuyu işlemekle güttüğümüz gaye ziraî Teknolojide ileri bir memleket olan Birleşik Amerika'da teknolojik ilerlemenin bir neticesi olarak "köy" ve "şehir" arasındaki farkların muayyen bakımlardan azalmasından doğan neticeleri göstermekten ibarettir. Bu maksatla Amerikan cemiyetini köyleri ve şehirleri arasındaki farklar itibarile muayyen bir zaman çerçevesi içerisinde ele alıp köy ve şehrin hususiyetlerinde meydana gelen değişiklikleri ve ya yaklaşımları (neticelerini de dikkate alarak) tesbit etmeğe çalışacağız. Fakat, böyle bir mukayeseye girişmezden evvel, umumî olarak "şehir" ve "köy" farkları ile neyi kastettiğimizi kısaca açıklamamız lâzım gelecektir.

A — Umumî olarak "Şehir" ve "Köy"ün Mahiyeti :

Köy - Şehir farklarını belirtebilmek üzere "Şehir" ve "Köy" için umumî birer tarif yapabilmek ilk bakışta zannedildiği kadar kolay değildir ve ciddî târifler yapılarak farklar tesbit edilmek istenildiği takdirde bir çok güçlüklerle karşılaşılması ihtimali vardır. Çünkü:

I — Bir cemiyetin nüfusunun yekünü ve kesâfeti, kapladığı sahanın genişliği ve resmî mahiyetteki isim ve sıfatları şehir veya köy telâkki edilmesini gerektirmeye kâfi gelmez. Binaenaleyh, tatmin edici bir târif sadece bir farkı değil, fakat bir çok farkları belirtebilmelidir.

II — Şehrin köye veya köyün şehre nazaran gösterdiği farkların veya bu yerleşme şekillerinin ayrı ayrı her ikisinin hususî vasıflarının sa-

dece sıralanması da maksadı temine kâfi gelemez ve bu vasıflar arasında fonksiyonel bir münasebetin mevcudiyeti şartı daima göz önünde bulundurulmak icap eder.

III -- Bütün bu hususlara dikkat edildiği takdirde dahi realitede tamamen köy vasfı arzeden bir topluluktan sırf şehir karakteri gösteren bir topluluğa geçişin birdenbire değil fakat tedrici ve yumuşak bir seyirle vukubulması, yani, muhtelif topluluklar arasında "Şu Köydür", "Bu Şehirdir" diyebileceğimiz kat'i bir mahiyet farkından (veya kalitatif farktan) ziyade ancak derece farklarının (veya kantitatif farkların) müşahade edilmekte oluşu köyü veya şehri tarif hususunda bizi çok ihtiyatlı davranmaya sevketmelidir. Münferit bir çiltlikten toplu bir köye, bir kasabaya, bir şehre ve bir büyük şehre geçiş, ancak derece farkları arzemektedir. Bu geçişin her safhasında ziraatle meşgul nüfusun nispeti biraz daha azalır, buna mukabil ziraatten başka sahalarda hayatını kazanan nüfusun nispeti ise biraz daha artar. Fakat, tedricilik arzeden böyle bir çizide şehir ile köyü kat'i surette birbirinden tefrik etmemize yarayacak bir had tespit edebilmek çok zordur.

Mamafî, bu durum bize sosyal ilimlerin tabii ilimlere nazaran daha az kat'ilik arzeden, tefrik ve tasnif imkânlarından mahrum ilimler olduğunu düşündürmemelidir. Çünkü, meselâ fizikte X şuları ile Kozmik şular arasındaki fark bu ışuların dalga uzunluklarında ve Kimyada CO, CO₂ CO₁ arasındaki fark da bu maddelerin terkibindeki Oksijen moleküllerinin miktarında göze çarpan kantitatif bir fark olarak belirtildiği halde, bahis konusu kantitatif farklar bu ışuların ve bu maddelerin aynı zamanda kalitatif bakımdan da farklı olmaları neticesini husule getirmektedir¹.

Şu halde, sosyal realitenin unsurları arasında da sırf kalitatif farklar bulabilmemiz nadiren mümkün oluyor ve bu farklar çok defa aynı zamanda kantitatif bir karakter taşıyorlar. İşte bu kantitatif farkların tedrici mahiyette olmaları sebebiyle tipoloji metodunu kullanmak zorunda bulunuyor ve "şehir" ile "köy" ü birer nihâi tip olarak ele alıyoruz. Nasıl ki iktisatçılar da realitede saf numuneler halinde bulunması imkânsız olan "kapitalist" ve "Sosyalist" rejimleri zıt tipler olarak ele almakta ve tarif edebilmektedirler.

Asıl mühim olan mesele nazari olarak bütün nüfusunun ziraatten başka sahalarda faal ve iş bölümüne tabi olduğunu ifade edebileceğimiz

1) Bk. Pitirim Sorokin and Carle C. Zimmerman: Principles of Rural - Urban Sociology, Henry Holt and Company Newyork, 1929, sf. 14.

şehir ile nüfusunun yine nazari olarak hiç bir iş bölümü arzetsizim sırf ziraatle meşgul olduğunu belirtebileceğimiz köy'ün bu zıt kutuplardan devamlı surette uzaklaşmakta olmalarıdır. Amerikada (Metropolitan aggregate denilen) köy - şehir blokları köyle şehrin birbirine bitiştiği yepyeni bir iskân şekli olarak ortaya çıkmaktadır². Ziraatteki teknolojik ilerleme ise köy ve şehrin mahiyet farklarını da bir çok bakımlardan ortadan kaldırmıştır. Ancak, mevcut farkların ortadan kalkması iktisaden gelişmiş ve gelişmemiş memleketlerde değişik bir şekilde vuku bulmakta ve değişik neticeler husule getirmektedir:

B — Amerika'da Köy ve Şehir arasında Çeyrek Asırda Meydana gelen yaklaşma :

Gayemiz, evvelâ Amerika'da köy ve şehir arasındaki farkları bir zaman çerçevesi içinde ve muayyen bir sürenin başlangıç ve nihayet noktaları itibarile tespit etmekten ibaret olduğuna göre, bu farkları en iyi surette belirttiğine şüphe edemeyeceğimiz Köy - Şehir Sosyolojisi kaynaklarının nispeten eski ve yeni tarihli olan belli başlı bir kaç tanesi herhalde maksadı temine kâfi gelebilecektir. Müracaat ettiğimiz ilk kaynak 1930 da Sorokin ve Zimmerman tarafından beraberce kaleme alınmış olup, zamanının Amerikan köyü ve şehri arasındaki farkları itimada lâıyk bir ehliyetle ortaya koymaktadır. Bu günkü Amerikan köyünü tanıma hususunda en çok faydalandığımız ikinci kaynak 1958 de Bertrand tarafından derlenmiş makalelerden ibaret kifayetli bir Köy Sosyolojisi kitabıdır. Mukayesemizi ancak 28 yıla (veya aşağı yukarıda bir çeyrek asra) inhisar ettirmemiz ise iki sebebe dayanmaktadır. Bunlardan ilki Köy sosyolojisinin nispeten yeni bir ilim dalı olması ve Amerika'da ancak son çeyrek asır içinde meyvalarını layıkile vermeye başlamış bulunmasıdır. İkinci sebep ise Amerikan köy cemiyetinde makineleşme ile ilgili değişmelerin 1910 sıralarında müşahede edilmesine rağmen, tesirlerini ancak 1930 dan sonra şiddetle hissettirmeye başlamış olmalarıdır. Gayemiz evvelâ Amerikan köyü ve şehri arasındaki farklarda meydana gelen değişiklikleri belirtmekten ibaret olduğuna ve bu değişiklikler de bilhassa mekanizasyonla ilgili bulunduğuna göre, aşağı yukarı çeyrek asırlık bir sürenin iki ucu arasında yapılan bir mukayesenin bizi tatmin edebileceğini zannediyoruz.

2) Bk. Cariş C. Zimmerman: Yeni Sosyoloji Dersleri, İktisat Fakültesi Neşriyatı, İstanbul, 1964, sf. 330.

I — AMERİKA'DA KÖY VE ŞEHİR ARASINDA ÇEYREK ASIR ÖNCE MEVCUT FARKLAR

Serokin ve Zimmerman'a göre 1930 yılına hemen tekaddüm eden devrinin Amerikasında "Köy" ve "Şehir" arasında mevcut farkları şöylece hülâsa etmek mümkündür³⁾.

1. Mesleki Farklar :

a) Köylünün meşgalesi esas itibarile hayvanların ve nebatların yetiştirilmesi ve toplanmasıdır, fakat bunların çeşitli endüstri mamulleri haline getirilmesi değildir. Köy topluluğu umumiyetle buğdayı ekmek haline, pamuğu kumaş ve meyveyi konserve haline getirmez. Bunlar şehir has faaliyetlerdir.

b) Nebatların ve hayvanların yetiştirilmesinden ibaret olan faaliyeti ile köylü madencilik faaliyetinde bulunanlardan da farklı bir iş görür. Onun yaptığı iş imalattan farklı olduğu gibi tabii servetleri tamamen toplama (veya istihraçtan) ibaret bir faaliyet de değildir.

c) Köylü, tabiatla doğrudan doğruya temas halindedir. Çünkü, tarla uzak bir mesafeden sürülemez ve uzak bir yere nakledilemez. Bu sebeple köylü, işlediği toprağa yakın olmak ve başka işlerin peşinde koşmaktan vazgeçmek zorundadır.

Bütün bu izahların da açıkça gösterdiği gibi 1930 yılından önceki Amerikada şehirlinin muhtelif meşgalelerine mukabil köylünün sadece tek bir işi vardır ve bu da zirai faaliyettir.

2. Çevre Farkları :

Köylü dışarıda, açık havada çalıştığı için iklim ve hava şartlarına daha fazla maruz bulunur. Hayvanlarla, nebatlarla, toprak, güneş ve suyla daha fazla temas halindedir. Duvarlar arasındaki şehirlise "kalm bir kültür battaniyesi" ile örtülü durumdadır. Ayağının altında toprak değil, kaldırım taşı ve başının üstünde de güneş ziyası değil binaların, cadde ve yeraltı geçitlerinin elektrik ışığı vardır. Fabrikaların dumanı dahi şehirlinin güneşten laykile faydalanmasına mani olur. Bundan başka şehir mesleklerinin mahiyeti icabı olarak da şehirlinin canlı tabiatla teması hemen hiç yoktur. Çünkü o ya inorganik maddelere şekil verir,

3) Bk. Pitirim Sorokin and Carle C. Zimmerman: Principles of Rural-Urban Sociology, Henry Holt and company, Newyork, 1930. İlgili bahis : Definition of Rural and Urban World, sf. 13-58.

ya da organik maddeleri ancak ölü halde ele alır ve işler. Hayatla doğrudan doğruya temas halinde olmadığı için tabiatın lütuflarından ziyade kendi yaratıcı kabiliyetine güvenir ve bu kabiliyeti geliştirmeye çalışır. Makineye tamamen hâkimdir ve onun bozukluklarını düzelterek istihsalin intizamını bizzat temin edebilir. Halbuki köylü asla müdahale edemeyeceği tabiat kuvvetlerine tâbî durumdadır. Bu yüzden şehirliye nazaran daha dindar ve daha mütevekkildir.

3. Cemiyetlerin büyüklüğündeki fark :

Ziraat, mahiyeti icabı binlerce nüfusun köylerde bir araya toplanmasını imkânsız kılar. Çünkü ziraî faaliyette kısa bir istihsal süresi zarfında biri diğerini takip eden istihsal safhalarının birbirini tamamlaması haline rastlanmaz. Bu itibarla köy topluluğu şehirden daha az nüfusludur. Bilhassa dağınk çiftlik sisteminin hâkim olduğu bölgelerde köy'ün bu hususiyeti daha da mütebariz bir karakter taşır.

4 Nüfus Kesafeti Farkları :

Nüfusun sadece mutlak miktarı değil, fakat kesafeti de köyler ve şehirler arasında farklıdır. İş yerleri (fabrikalar) ve ikâmetgâhlar (yani apartmanlar) şehirde nüfus kesafetinin yüksek olmasına imkân verir.

5. Nüfusun Homojenliği ve Heterojenliği farkı :

Köy ve şehir cemiyetleri arasındaki beşinci fark karakteristik sosyal ve fizikî vasıfları itibarıyla köy nüfusunun daha homojen olma temayülünde bulunmasıdır. Sosyal ve fizikî vasıflarda homojenlik ile kastedilen mâna fizikî yapıda ve cemiyetten iktisap edilen vasıflarda (dil, inanç, kanaat, âdet ve davranış şekillerinde) benzerliktir. Umumiyetle köy halkı faal nüfus içinde, ziraî nüfusun umum faal nüfus içindeki yüzde nispetinden daha düşük yabancı doğumlu fertleri ihtiva eder. Meselâ Birleşik Amerikada 1920 de memleketin 10 yaşında veya daha yukarı yaşlardaki mecmu faal nüfusunun % 26,3 ünü ziraat erbabı teşkil ettiği halde muhtelif mesleklerde istihdam edilen yabancı doğumlu nüfusun tamamının ancak % 12 si ziraat sektörüne mensuptu.

Ziraatin şu vasfı da ziraî faaliyetle meşgul sınıfın şehirli sınıflardan daha büyük bir homojenlik gösterdiğini belirtmeye yarayabilir; ziraat, başka meslek âzâlarının sızıp dâhil olmasına imkân vermeyen bir faaliyet dalıdır. Bu karakteri ile kast'a en fazla benzeyen meslek şubesidir. Çiftçilik nesilden nesile intikâl eder. Yani çiftçilik yapanlar çok büyük ekseriyeti itibarıyla babaları da çiftçilik yapmış olan kimselerdir. Şehirde

mevcut faaliyet dallarının kadroları umumiyetle köyde doğmuş fertler tarafından doldurulduğu halde, çiftçilik mesleğine giriş, çıkıştan daha zordur.

6. Sosyal Mobilite (Hareketlilik) Farkları :

Şehir ve köy nüfusu arasında mevcut diğer bir fark şehirlinin köylüye nazaran daha fazla mobilite imkânına sahip bulunmasıdır. Şehirli bir yerden başka bir yere, bir meslekten başka bir mesleğe, sefaletten zenginliğe, zenginlikten fakirliğe daha kolaylıkla geçebilir.

a) *Ufki Mobilite* :

Bir yerden bir yere hareket imkânı köy nüfusunda niçin daha haddutludur?

Evveldâ ziraî faaliyetin devamsızlığına işaret edilebilir. Ziraat işçisi bir mıntıkadan diğerine veya hattâ yabancı bir memlekete gitse dahi oraya yerleşemez ve faaliyet mevsimi sona erdiği zaman memleketine dönmek zorunda kalır. Toprağı olmasa bile köye bağlıdır, evi ailesi ve çocukları köydedir. Halbuki şehirli, yaptığı işin mahiyeti icabı sık sık yer değiştirir. Satıcı, serbest meslek erbabı veya işçi olsın bütün şehirliler daha çok kazanabilmek için nerede kendilerine daha fazla ihtiyaç duyulursa oraya gidip yerleşmek zorundadırlar.

İkinci olarak, konjenktürün seyri de şehirlileri bir yerde işsiz bırakan başka bir yerde onlara yeni yeni iş imkânları yaratır ve oralara göçmelerine yol açar.

Nihayet, ziraî faaliyetin sabit mahiyeti de köylüyü toprağa bağlamaktadır. Çiftçi kendi toprağına sahipse onu başka bir yere taşıyamaz. Halbuki şehirli sınıflar gayri menkul değil menkul mülkiyete sahiptirler. Menkul servetler ise bir yerden başka bir yere kolayca nakledilebilirler. Tarihte serfler dahi kendilerine ait bir toprağına sahip olmadıkları halde efendilerinin arazisine bağlı idiler. Bugün Rusyada câri olan Kollektif sistemde de Kollektif arazi mülkiyetinin münferit bir âzâ tarafından satılmasına müsaade edilmemektedir.

Şehir içindeki gidip gelmeler de köy içindeki yer değiştirme vak'alarından daha fazladır. Kiralık oda, apartman katı, otel odası değiştirme hallerine köyde tesadüf edilmez. Keza şehirlerin büyümesi de sabah akşam şehir merkezine gidip gelenlerin sayısını artırır.

b) *Meslekler Arası Mobilite* :

Bu türlü mobilite ziraî nüfusta, şehir nüfusundakinden çok daha düşüktür. İstatistikler gerek nüfusun yüzde itibarile mesleki terakküp

tarzı, gerekse bir ferdin ömrü dikkate alındığı takdirde, bu türlü mobilitenin köy çevrelerinde pek düşük olduğunu göstermektedir. Bunun başlıca sebebi ise köyde iş bölümünün mevcut olmayışdır. Mamafî köyden şehre göç edenler mesleklerini de değiştirmekte ve ziraî faaliyeti terketmektedirler. Binaenaleyh, köyde mesleki mobilitenin düşük olduğu ifade edilirken köy içindeki nüfus dikkate alınmaktadır.

c) *Şaküli Mobilite :*

İktisadî servet, kudret veya gelir merdiveninin aşağı basamaklarına düşme, yahut da yukarısına tırmanma imkân ve ihtimalleri şehirde köye nazaran çok daha fazladır ve sebeplerini şöylece sıralamak mümkündür.

Evveldâ, insanlara bilgi veren ve bilgi kanalı ile onları yükselten (mektep vesair) müesseseler ile kabiliyetli fertleri şöhrete kavuşturmakta rol oynayan (ilmi ve edebî neşriyat ile gazete, radyo ve televizyon gibi) yayım vasıtaları şehirde köydekinden fazladır. Fevkalâde kabiliyetli bir köy şâiri şehir matbuatının yardımını görmediği müddetçe köy şâiri olarak kalmaya mahkûmdur ve dünya çapında bir şöhrete ve bununla mütenasip bir servete kavuşma ihtimali mevcut değildir.

Şu halde, köy halkı sür'atli sosyal sirkülasyon vasıtalarına sahip olmadıkları için bir sosyal statüden diğerine yükselme imkânlarına da sahip değildirler. Çiftçiler veya köylüler bu bakımdan asansörü veya merdiveni olmayan bir binanın muhtelif katlarında yaşayan insanlara benzerler.

İkinci olarak, köy cemiyetinin sosyal tabakalaşma ehramının şehir cemiyetinin ki kadar yüksek (veya fazla irtifalı) olmayışı da köyde dikey mobilitenin daha az olmasını gerektirmektedir. Köy cemiyeti iktisadî, siyasî ve meslekî tabakalaşma yolile yükselebilmiş pek az ferde sahiptir ve bunlar da sonradan köyü terkederek şehir hayatını benimsemiş kişilerdir. Binaenaleyh, köy cemiyetinin tabakalaşma ehramı pek yüksek olmadığından, düşmek veya yükselmek için pek fazla bir irtifa mevcut değildir.

Üçüncü olarak, şehir nüfusunda yukarı ve aşağı tabakaların doğurganlıkları arasında büyük bir fark bulunması ve bu sebeple yukarı sınıfların beşalan kadrolarının aşağıdan yükselen fertler tarafından doldurulmasına zaruret hissedilmesi de şehirde mobilitenin fazla olmasına gerektirmektedir. Halbuki 1930 Amerikasında zengin köylü ailesi dahi doğurgandır ve bu bakımdan aşağı ve yukarı ziraî sınıflar arasında fark mevcut olmadığı için köyde bu türlü bir mobiliteye de lüzum yoktur.

Nihayet, anne ve babalarla çocukları arasında biyolojik ve sosyal vasıfları itibarile mevcut farkların şehirlerde daha fazla müşahade edil-

mesi de şaküli mobilitenin şehirde daha fazla olmasını gerektirmektedir. Şehirde muhtelif ırklar birbirine karışır ve çocuk, babasına hiç benzemeyen vasıflar taşıyabilir. Umumi teori ise baba ve evlâtları arasında biyolojik farklılık arttıkça (bu çöenklardan bazılarının babalarından daha az, bazılarının daha çok zeki, hünerli veya kabiliyetli olmaları sebebiyle) aşağıya ve yukarıya doğru sosyal mobilitenin de arttığını göstermektedir.

7. Göçlerin İstikametindeki Farklar :

Felâket devreleri, istisna edilirse şehirden köye fazla bir akın olmaz. Roma İmparatorluğunun son günlerinde ve 1917 den 1922 ye kadar Rusya'da bu türlü bir felâketli devre geçirilmiş ve köylere akın olmuştur. Fakat medeniyetlerin normal devrelerinde göçler daima köylerden şehirlere doğru vuku bulur. Amerikan cemiyeti de buna bir istisna teşkil etmemektedir.

8. Sosyal Farklılaşma ve tabakalaşma farkı :

Şehirdeki her bir faaliyet dahının bir çok tâli kolları vardır. Bu yüzlerce tâli faaliyet sahasında vazifeli fertler meslekî bilgileri bakımından birbirinden farklılaşmış durumdadırlar. Zaten, basit bir cemiyetten girift bir cemiyete geçişin başlıca belirtileri iş bölümünün ve teknik fonksiyonlarda ihtisaslaşmanın artan ehemmiyetidir. Ziraat sektöründe faâl fertler ise meslekî bilgileri bakımından ihtisaslaşmış ve farklılaşmış durumda olmayıp, istihsalin her safhasındaki faaliyetlere âşinâdırlar. İş bölümü hakkındaki bu ifâdemiz diğer sosyal farklılaşma şekilleri için dahi vârittir. Gerçekten, din grupları, siyasî temayülleri, dilleri, milliyetleri ve sair hususiyetleri itibarile şehir halkı köy sâkinlerine nazaran daha farklılaşmış durumdadır. Teknolojik vasıtaların kifayetsizliği dolayısıyla köy halkı az çok kendi içine kapalı olduğundan köyde bu türlü farklılaşmalar pek aşırı bir seviyede değildir.

Köyde tabakalaşma farkı da azdır ve en zengin köylü ile en fakir köylü arasında (1930 Amerika'sında) aşırı bir gelir farkı mevcut değildir. Halbuki şehir zengin - fakir tezatlarının daha ziyade müşahade edildiği bir sosyal çevredir.

9. Sosyal Münasebetler Sistemindeki Farklar :

Şehirde nüfus kesafetinin yüksek ve teknolojik imkân ve vasıtaların bol olması insanların birbirleriyle olan münasebetlerini arttırmada müessir olmaktadır. Ancak bu münasebetlerin mahiyeti köydeki münasebetlerden tamamen farklıdır:

a) Bir şehirlinin temas kurabildiği bölgenin genişliği bir köy sâkininin imkânları ile mukayese edilemeyecek kadar fazladır. Telgraf, telefon gibi teknik vasıtalar ancak elektrikten faydalanabilen yerlerde kullanılabilirdiğinden (1930'da tesis edilen köy elektrik idaresi - Rural Electrification Administration faaliyete geçmezden önceki Amerikada) köyler bu vasıtaların temin ettiği kolaylıklardan büyük ekseriyetleri itibarile mahrumdur.

b) Buna mukabil şehirlinin münasebetlerinin bütünü içinde yüz yüze temaslar düşük bir nispet arzeder. Şehirli mücerret münasebetler kurmada muvaffakiyet imkânlarına sahip olduğu halde köylünün münasebet imkânları müşahhas bir çevreye inhisar eder.

c) Bu bakımdan köylü içinde yaşadığı cemaatin diğer azalarını bütün hususiyetleri ile bilir ve onlarla gayri resmi bir kooperasyon halinde yaşar. Şehirli ise ancak iş icabı veya muayyen bir gaye icabı tanıdığı fertleri tek cephelerile tanır ve onlar hakkında daha tam bilgi elde etmeye arzu ve ihtiyacı hissetmez.

Buraya kadar ziraat sektöründe elektrifikasyona ve teknolojik ilerlemeye tekaddüm eden Amerikada köy'ün şehirden farklı olan hususiyetlerini göstermeye çalıştık. Bu vasıfları kısaca belirtmek istersek köyde her türlü mobilité imkânlarının hudutlu, sosyal sınıf farklarının cüz'i ve iş bölümünün ehemmiyetsiz olduğunu ifade edebiliriz. Şimdi, bugünkü Amerikan Köyünün bilhassa bu vasıfları itibarile geçirdiği değişikliği görelim ve bu değişikliğin meydana getirdiği neticeler üzerinde duralım.

II — AMERİKADA KÖY VE ŞEHİR ARASINDA BUGÜNKÜ YAKLAŞMA

Yukarıda da belirtmeye çalıştığımız gibi bugünkü Amerikan cemiyeti keskin ve şiddetli köy ve şehir farklarının silinmeye başladığı bir cemiyettir. Eskiden müşahede edilen kesif ve kalabalık şehirler etrafa yayılma temayülüne maruz kalmışlar ve böylece köy - şehir blokları meydana gelmiştir. Sayfiyelerin şehir merkezleri ile bitişmesi ve tek merkezli daireler halinde etrafa doğru yayılma temayülüne maruz kalması şehrin köye benzeyen vasıflar kazanmasında müessir olmuştur. Buralarda oturan kimseler tabiatla da temas halinde olup köye has bir çok tabii nimetlerden faydalandıkları halde nakil vasıtaları tekniğindeki inkişaf sayesinde her gün uzak mesafelerdeki iş yerlerine sür'atle gidip gelebilmektedirler.

Ancak Amerikada köy ve şehrin arasındaki farkların keskinliğini kaybetmesinde sadece şehirlerin vasıflarında meydana gelen değişiklikler rol oynamakla kalmamış köylerin bazı değişimlere maruz kalması da bu hususta müessir olmuştur. Bu değişimlerin belli başlı iki âmili *elektrifikasyon* ve *zirai teknoloji*deki gelişmedir.

1935-1955 tarihleri arasında Amerikada mevcut çiftliklerin elektriğe kavuşmuş olanlarının nispeti aşağı yukarı % 25 den % 95 e yükselmiştir⁴. Çiftlik evinin ve çiftliğin elektriğe kavuşması demek ziraatin sadece zirai faaliyet olmaktan çıkarak zirai-sanayi faaliyetleri ile entegre olma imkânına kavuşması ve çiftçinin sosyal sınıflar ehiramındaki yukarı kademelere yükselme fırsatını elde etmesi demektir. Elektriğin bahşettiği telefon, radyo ve televizyon gibi haberleşme vasıtalarının ise köyü kapalı bir çevre olmaktan çıkararak köylünün sosyal temas sahasını genişletmiş olduğuna şüphe etmemek lâzım gelecektir.

Amerikada köy hayatı üzerinde elektrikleendirme yanında teknolojik değişimlerin de ehemmiyetli tesirleri olmuştur. Gerçi teknolojiden başka bir çok faktörler de köy cemiyetine tesir ederler ve tek bir faktörün tesirlerini ayırdedebilmek pek çok hallerde imkânsızdır. Mamafî, burada şu nokta kat'iyetle belirtilebilir ki, bütün faktörler zamanımızda hep aynı istikamette müessir olarak köy hayatına ehemmiyetle tesir eden teknolojinin gittikçe daha fazla kullanılmasına yol açmaktadırlar. Bünkii insanlar yeni bir keşfi veya icadî bir defa benimsedikleri ve tatbiki başladıkları zaman sosyal davranışları da buna tâbi olarak az çok değişmektedir.

Amerikan ziraat sektöründe makineleşmenin en bariz tesiri çiftliklerdeki (at ve katır gibi) hayvanların azalması olmuştur⁵:

<u>Sene</u>	<u>Traktör Sayısı</u>	<u>İç Hayvanı Sayısı</u>
1910	1.000	24.211.000
1920	246.000	25.742.000
1930	920.000	19.124.000
1940	1.545.000	14.478.000
1950	3.615.000	7.781.000
1953	4.400.000	.....
1954	.....	5.035.000

Kısa zamanda sür'atle hâkimiyet tesis eden teknolojinin meydana getirdiği değişiklikler çok ve çeşitli olmuş ve bu değişiklikler karşılıklı tesir münasebetlerine de sür'atle in'ikas etmiştir.

4) Bk. Bertrand: İbid, sf. 410.

5) Bk. Bertrand: İbid, sf. 402.

Köy çevresinde müşahade edilen sosyal karşılıklı tesir münasebetleri mantiki olarak üç kategoride mütalea edilmek icap eder :

1. İnsanların toprakla olan münasebetleri
2. İnsanların birbirleriyle olan münasebetleri
3. İnsanların müesseselerle olan münasebetleri.

Teknolojik ilerleme bütün bu münasebetlerle bağı değişiklikler meydana getirmiştir:

1. İnsanların Toprakla olan münasebetlerinde Değişmeler :

Bu değişiklikleri birkaç noktada toplamak mümkündür:

a) Teknoloji memleket dahilindeki vasat çiftlik büyüklüğünde bir artış (bir genişleme) husule getirmiştir. Yani her çiftliğin gerek hudutları gerekse ekili sahası genişlemiştir. Bu hâçise bir çok köylü nüfusun şehirlere hicret etmesi vakıası ile atbaşı gitmiştir. Bu ziraat işçileri hem şehirdeki ücretlerin yüksekliğinin tesiri altında kalmışlar, hem de Traktörler tarafından işsiz bırakıldıkları için şehre göç etmişlerdir. Küçük arazi sahiplerinin şehirlere göç etmesi ile de bunların toprakları büyük çiftliklere eklenmiş ve bu çiftliklerin makine kullanma kabiliyetleri daha da artmıştır.

b) Çiftliklerin sahasının genişlemesi memleket çapında dikkate alındığında çiftlik adedimin azalması şeklinde tecelli etmiş ve ziraî tabakalaşmayı şiddetlendirmiştir.

e) Teknoloji çiftliklere tamamen veya kısmen sahip olan çiftçilerin nispetini kiracıları aleyhine olarak arttırmış ve kiracıların nispeti düşmüştür 1928-29 sıralarında sosyologlar çiftlik sahiplerinin sayısının azalacağını ve kiracılar sayısının ise tehlikeli surette artacağını tahmin ediyorlardı. Halbuki makineleşme delayısıyla bu inkişaf ters istikâmette vuku bulmuştur.

d) Teknoloji sayesinde ziraatteki faâl nüfus da azalmıştır. Ziraat işçileri teknoloji yeniliklerinin tesirine fazlasile maruz kalmışlar, buna mukabil işçilerin miktarı azalırken işçi başına prodüktive artış göstermiştir.

e) Ek. T. Lynn Smith: Sociology of Rural Life, Harper and Brothers, Newyork, 1953, sf. 197.

2. İnsanlar Arası Münasebetlerde Değişmeler :

a) Zirai faaliyetin makineleşmesi köy nüfusunun miktarı, terakkübü ve dağılışı üzerinde tesirler husule getirmiştir. Köy nüfusu ile birlikle köy doğurganlık nispeti de azalmıştır. Makineleşme sayesinde zirai nüfusta ihtiyarların nispeti daha da yükselmiştir. Çünkü makine zirai faaliyeti ihtiyarların dahi ifa edebilecekleri kadar kolaylaştırmıştır. Köylerde ölüm nispeti düşmüş, meslekî faaliyetler daha fazla istikrara kavuşmuştur. Şimdi, yaşlı fertler köylerde yaşamayı eskisinden daha fazla tercih ediyorlar ve buna rağmen ziraatte çalışan nüfus kendisinden başka, nüfusun şehir bloklarında yaşayan % 90 mî daha besliyebilir.

b) Ziraat cemaatinde kooperasyon ve ihtilâf durumları da değişikliğe maruz kalmıştır. Gayri resmi kooperasyon ve karşılıklı yardımlaşma tatbikatı azalmış ve makineleşmiş ziraat bölgelerinde bu tatbikatın yerini mukaveleye dayanan resmi münasebetler almış, ihtilâflar da eskisine nazaran azalmıştır. Bilhassa zirai satış kooperatifleri istihsal talebe göre ayarlamak bakımından çiftçilere son derece faydalı olmuş ve bu kooperatiflerin gelişmesi ancak teknolojik gelişmenin haberleşme ve temas imkânlarını ziraat bölgelerinde dahi arttırmasile mümkün olabilmektedir.

Çiftçi istihsal politikasını bildiği gibi yürütmekten vazgeçerek kooperatif ile sıkı temas kurmayı tercih eder duruma gelmiş ve bunun faydalarını görmüştür. Meselâ Pacific Northwest'de kooperatifler kurulmazdan evvel çeşitli clima yetiştirilmesi alışılmış olan bir durumdu. Fakat kooperatifler kurulduktan sonra bunlar müstahsillere sadece muayyen bir çeşit elmaya talebin fazla olduğunu, diğerlerinin ise talep edilmediğini bildirmişler ve müstahsilin sermaye ve enerjisini ziyan olmaktan kurtarmışlardır.

Haberleşme imkânlarının artması ile kooperasyon hareketlerinin at-başı inkişafı çiftçiye her bakımdan faydalı olmuştur. Bu suretle bütün zirai manullerin standardizasyona tabi tutulması imkân dahiline girmiş ve muayyen vasılları taşıyan mahsuller muayyen rumuzlarla ifade edildiğinden, Amerikanın bir ucundaki tüccar, öbür ucundaki çiftçinin malını gidip yerinde görmeden ve muayene etmeden sadece muhabere et-

7) Sorokin ve Zimmerman 1930 Amerikasında köydeki zengin ailelerin dahi yüksek doğurganlık ananesine tabi olduklarını belirtiyorlardı. Halbuki zamanımızda bu ananenin köylerde dahi terkedilmeye başlaması köyün demografik bakımdan bir nüfus kaynağı olarak taşıdığı ehemmiyeti azaltmıştır. Mukayese için Bk. Sorokin ve Zimmerman: İbid, sf. 43 ve Bertrand. İbid, sf. 407, 411.

mek suretile satın alabilme imkânına kavuşmuştur. Böylece, çiftçinin diünyası son derece genişlemiş ve temasları artmıştır⁸.

c) Teknoloji sosyal tabakalaşma bakımından da değışiklikler meydana getirmiştir. Çiftliklerin sanayi teşekkülleri ile enterge olmaları imkânları doğmuş ve kazançları artmıştır. Ziraî istihsale makine tatbiki ziraat faaliyetini eskisi gibi her işçinin aynı işi yaptığı herkesin birbirinin yerini alabildiği basit bir faaliyet olmaktan çıkarmış ve ziraî makinelerin tekniğini anlayan işçiler, diğer vasıfsız işçilere nazaran vasıflı işçi karakterini kazanarak daha yüksek bir sosyal statüye ulaşmışlardır. Böylece, ziraî sınıflar ehramının esasen yukarı tabakalarını işgal eden büyük arazi sahibi çiftçilerin daha yukarı tabakalara yükselmelerile tabakalaşma ehramındaki değışiklik tamamlanmamış, ayrıca işçi sınıfı dahi (tıpkı sanayi işçisi gibi) kendi içinde bir tabakalaşmaya maruz kalmıştır. Bu nokta son derece mühimdir, çünkü 1930 da köy cemiyetini tasvir eden sosyologlar köyde tabakalaşma ehramının çok basık olduğundan bahsetmişlerdir⁹. Çiftçinin muvaffakiyet ve itibar sembolleri de değışmiş ve çalıştırdığı adam sayısından ziyade sahip olduğu traktör sayısı, itibarının belirtisi haline gelmiştir.

d) Teknolojinin ve yeni keşiflerin âdetlere inançlara ve davranışlara dahi tesiri olmaktadır. Yeni bir melez mısır çeşidinin veya yeni bir istihsal usulünün verimi nasıl arttırdığını bizzat gören çiftçi, kadereci hayat felsefesini ve koyu dindarlığını terk etmekte, daha liberal ve daha serbest fikirli olmaktadır¹⁰.

3. Belli Başlı Sosyal Müesseselerdeki Değışmeler : :

Teknolojinin köy hayatına tesiri sosyal müesseselerde de kendini hissettirmiştir:

a) Makineleşmiş bölgelerde makine kullanılmayan ve elektrik enerjisinden istifade edilmeyen yerlere nazaran aile geliri yükseldiğinden, aile, medeniyetin diğer nimetlerinden de faydalanmaya başlamıştır. Oto-

8) Bk. Asher Hobson: Cooperation, University of Wisconsin Extension Service, Madison, Circular 420, March 1952.

9) Mukayese için Bk. Sorokin ve Zimmerman: İbid, sf. 43; Bertrand, İbid, sf. 408.

10) Bk. Eugene A. Wilkening: The Process of acceptance of Technological innovations in Rural Society, Bertrand, ibid, ch. 25, sf. 386-399.

mobil, televizyon, radyo, telefon ve diğer haberleşme vasıtalarına sahip olan köylü dış dünyaya daha fazla bağlanmış ve bu bağlanmış ziraatle geçiner nüfus arasında siyasi kanaatler ve diğer bir çok düşünce ve temayüller itibarile homojenliği ortadan kaldırarak farklılaşmaya yol açmıştır.

b) Teknoloji iktisadî münasebetlerin yapısını da tamamen değiştirmiştir. Makineleşme dolayısıyla çiftçiler ihtisaslaşmış hizmetlere muhtaç hale geldikleri için ya köy merkezinin inkişafına yol açmışlar veya iktisadî alâkalarını mevcut büyük kasabalarla tesis eder olmuşlardır. Bir makinenin muayyen kısımlarını satın almak veya tamir ettirmek istediği zaman büyük bir kasabaya giden çiftçi, oraya gitmişken giyecek eşyası ve diğer istihlâk malları alışverişini de orada yapmaktadır.

c) Hâlen köy mekteplerinin sayısında azalma temayülü vardır. Buna mukabil bu mekteplerin kalitesi yükselmektedir. Çünkü öğretim üyeleri iyi kaliteli olmadığı takdirde modern transport vasıtalarıyla çocukları daha uzak yerlerdeki mekteplere taşımak mümkün olmakta ve fenâ kaliteli mekteplerin boş kalma tehlikesi belirmektedir.

d) Teknoloji köy ailelerinin hem sayısını azalttığı hem de bu ailelerin daha az nüfuslu olmalarına yol açtığı için kiliselere duyulan ihtiyaç da azalmış, din müessesesi bu bakımdan da eski ehemmiyetini kaybetmiştir.

e) Aile fertlerinin sayısı sadece azalmakla kalmamış, baba otoritesi de zayıflamış ve yerini ferdiyetçi aile terbiyesine terketmiştir. Teknolojinin ileri seviyede olduğu köy bölgelerinde kadın ve çocuk, aile meselelerinde daha fazla söz hakkına sahiptir.

f) Teknolojinin bir neticesi olarak hükümet faaliyetleri ve siyaset müessesesi de bazı değişikliklere maruz kalmaktadır. Evvelâ, hükümet faaliyetlerinde aşikârlik ve merkezileşme artmaktadır. Büyük zirai işletme iktisadî hayatın dalgalanmalarından daha fazla mütessir olduğu için hükümetin nizamlama faaliyetine mutlak surette ihtiyaç hissetmektedir. Buna mukabil köy nüfusunun azalması neticesinde ziraat bölgeleri mahalli ve millî meselelerde sesini daha az duyurabilir hale gelmiştir. Az seçmene sahip olmaları ve az sayıda milletvekili çıkarmaları bunun başlıca sebebidir. Bu durumun ne gibi neticeler doğuracağı zamanımızda sarîh surette belli değildir¹¹.

11) Bk. Bertrand: İbid, sf. 411.

g) Nihayet, teknoloji de ileri bölgelerde tıp personelinde de tam randımanla faydalanmak mümkün olmakta ve köylerde nüfus başına doktor ve diğer tıp mensuplarının verimi dahi mekanizasyonla ilgili olarak esash surette değişmektedir.

III — MUKAYEŞE VE NETİCE

Görülüyor ki Amerika Birleşik Devletlerinde köy ve şehir arasında mevcut farklar aşağı yukarı bir çeyrek asırdan ibaret bir süre içerisinde mühim değişikliklere maruz kalmıştır. Bu değişiklikler teknolojiye meydana gelen değişmelere muvazi bir seyir takip etmiş olup ehemmiyetleri itibarile neticelerini üç noktada toplamak mümkündür:

I. Sosyolojik Neticeler :

Ziraate teknolojinin girmesile birlikte sosyal müesseselerde meydana gelen değişmelerin ehemmiyetini küçümsemeye imkân yoktur. Gerçekten, ziraat sektöründe teknolojinin gittikçe artan hâkimiyetinin "köy" ve "şehir" arasındaki müessesevi farkları ortadan kaldırması Amerika gibi teknik bakımdan heterojen bir yapıya sahip bulunan bir memleketle pek düşündürücü bir gelişmedir. Amerika Birleşik Devletleri "Millî" bir devlet olma merhalesine aynı sosyal tecrübeyi (müştereken göç etme tecrübesini) geçirmiş olan çeşitli etnik grupları uzun zamandan beri aynı bir kültür kazam içinde kaynaştırmak suretile vasil olmuş sayıyordu. Gerçekten, şehirlerin nüfusu devamlı surette köyler tarafından besleniyor, böylece sâkinlerinin doğurganlık nispeti yüksek, örf, âdet ve ananelerinde az çok kaynaşmış, homojen ve farklılaşmamış bir grup halinde olan Amerikan köyü bir taraftan şehre vâki nüfus akımına kaynak rolünü oynarken diğer taraftan dindarlık ve muhafazakârlık bakımından müsait bir çevre olduğu için kökleri müşterek olan müesseselerin devamlılık kazanmasını sağlıyordu. Halbuki son zamanlarda köy nüfusunda doğurganlık nispeti (15-49 yaş grubundaki her 1000 kadına isabet eden 5 yaşından küçük çocukların nispeti) düşme gösterdiği gibi¹², teknolojinin hâkimiyeti zirai nüfusa şehir nüfusunun karakteristik vasıflarını

12) Köy nüfusu ve Doğurganlık meyli ile ilgili meseleler için bk. Lowry Nelson, *Rural Sociology*, American Book Company, Minnesota, 1952. Keza El. T Lynn Smith: *İbid.* ve Paul H. Price: *The Rural Population* (Bertrand, *ibid.*, ch. 5).

kazandırmış, dinî inançlar ve organik tesanüt zayıflıyarak gayri resmî kooperasyon hareketleri yerini resmî işbirliğine terketmiştir. Bu inkişaf-ta toprak sahibi çiftçi için iktisadi bakımdan fayda mülâhaza edilebilir. Fakat, mühim olan husus, büyük ekseriyeti şehre akın eden, köyde ka-lanlarının ise bir kısmı köy nüfusunun eski karakteristik vasıflarını kay-betmekle ve kendi durumlarını başka işçi gruplarındaki ile mukayese edebilir hale gelmekle beraber teknolojinin getirdiği yeni hayatın mo-dem teşkilâtlanma şekillerile ilgili icaplarına (nüfus kesafeti düşüklüğü ve dağımlık gibi maddî sebeplerden ötürü) intibak edemeyen ziraat işçilerinin istikbâlde ortaya çıkaracağı problemlerdir. Teşkilâtlanamadık-ları için ücretleri düşük olan bu işçilerin köyden şehre akını bir nevi em-niyet süpabı rolünü oynamakta ve ziraat sektörünün besleyebildiği sa-nayi sektörü bunları kolayca massedebilmektedir. Fakat bu akın hangi âna kadar devam edecektir? Durmadan devam etme temayülü mevcut ol-duğu ve ziraat sektöründe işçi mevcudunu daha da azaltmanın faktörler arası muvazeneyi ihlal tehlikesi belirlediği takdirde bu tehlike milli ikti-sadî bünyeyi tazyik etmeyecek midir? Teknik terakkinin ve haberleşme imkânlarının cemaatvâri davranışlara ve baba hâkimiyetine tâbi aile da-yanışmasına son verdiği modern teknoloji çağı, bir taraftan köye has sos-yal müesseseleri ve kıymet hükümlerini yok ederek köyle şehir arasın-da ki farkları silerken, diğer taraftan köylünün toprak sahibi olmayan ve henüz şehre göç etmemiş ve belki göç etmesi istikbâlde de arzuya şayan olamayacak bir grubunu şehre has sosyal statülere ve teşkilâtlanma im-kânlarına da sahip kılamazsa, bu durum Amerikan cemiyetinin bünye-sinde elbette sosyolojik mânâda bir boşluk ve bir gedik teşkil edecek-tir.

Bütün bu meseleler Amerikan Köy sosyolojisi'nin inceleme faaliyet-lerine ileride şimdikine nazaran herhalde çok daha geniş ölçüde konu teşkil edecektir.

2. Politik Neticeler :

Teknolojinin ziraat bölgelerine girmesile köy nüfusunun bir taraf-tan haberleşme ve bilgi edinme imkânları artarak millî ve dahilî mese-lelerden habersiz kalmaları ihtimali bertaraf edilirken, diğer taraftan sa-yıdarının gittikçe azalması sebebiyle seçimlerde varlıklarını hissettirebilme-lerinin ve bu suretle grup menfaatlerini gerçekleştirmelerinin imkânsız hâle gelmesi Amerikan köy hayatında teknolojinin meydana getirdiği baş-ka bir tezathî durum olarak belirmektedir. Ziraat sektörünün ecir vazî-

yetindeki mensupları siyasi mekanizmayı bir vasıta olarak kullanma imkânından (hukuken değilse bile lüfen) mahrum bulunmaktadır.

Endüstri inkılâbı devrinin İngilteresindeki işçi sınıfı da muvakkat bir zaman için böyle bir duruma düşmüş, fakat kalabalık bir kütle olması orta sınıfın yardımı ile neticede siyasi haklarını kullanmasına imkân vermişti.

Bugünkü Amerikada ziraat işçileri kalabalık bir kütle değildir ve üstelik sayıları gittikçe azalmaktadır. Halbuki, çalıştırdığı işçi sayısı ne olursa olsun ziraat sektörü, sanayi destekleyen, iktisadi sirkülasyonu hızlandıran ve böylece orta sınıfa hayatiyet veren bir sektördür. Bu bakımdan Amerikan orta sınıfı ve demokrasisi ziraat sektörünün artan istihsaline rağmen boşalan kadroları karşısında tarihî ve ehemmiyetli bir rol ifasına hazırlanmak durumundadır.

3. Ekonomik Neticeler :

Biraz evvel belirtmeye çalıştığımız sosyolojik ve siyasi mahzurlarına rağmen (millî ekonomi ölçüsünde dikkate alındığı takdirde) ziraat maki-nalaşma ve teknolojik ilerlemenin, iktisadî bakımdan müspet neticeleri olmuştur. Çünkü, 1930 dan önceki Amerika Millî ekonomide muharrik kuvvet artışının işçi adedindeki artıştan daha sür'atli bir tempo ile vuku bulduğu bir memlekettir. Aşağıdaki tablo bize bu hususta bir fikir verebilir¹³:

	1899	1914	1925
İşçi Adedi	100	134	190
Muharrik Kuvvet	100	220	336
İstihsal	100	156	285

Tabloda da görüldüğü gibi 1914 den sonra istihsalin muharrik kuvvetten daha fazla artmış olması işçiye duyulan talebi ile arttırmıştı. Gerçekten bu devrede muharrik kuvvet % 50 nispetinde arttığı halde, istihsal % 80 artmıştır. Bu sebeple marjinal işçinin veriminin yüksekliği sanayi sektörüne ziraat bölgelerinden işçi akımına imkân veriyordu. Binaenaleyh, ziraat sektörünün kadrosundaki boşalmadan ötürü ziraat istihsalde azalma değil, bil'akis çoğalma olması çiftliklerin genişlemesile ve bu suretle ziraat ve sanayi sektörlerinin birbirlerini teşvik eden inkişaflarla mümkün olabilmışti. Gerçi istihsal artışının o vakte kadar görülme-

13) Bk. Louis Pommery: Yeni Zamanların iktisat tarihi, Siyasal Bilgiler Fak. yayını, 1956, sf. 84.

miş bir tempo takip etmesi istihsalin talepten fazlalığı ile tebarüz eden ve serbest ekonominin mahzuru halinde beliren 1930 buhranına sebep oldu. Fakat Roosevelt tarafından tatbik edilen New Deal cereyanı ile talebin artırılması için her türlü tedbire müracaat edilmek suretile buhranın atlatılmasında muvaffak olunabildi.

Bugünkü Amerika ziraat sektöründe mekanizasyonun sağladığı işçi tasarrufunun sanayi sektörü tarafından şehirlere cezbedildiği ve istihlâkin aşırı istihsalı massedebilmesi için reklâm usullerinin fevkalade inkişaf ettiği bir memlekettir. Çiftçinin hayat seviyesinin yükselmesi çiftlik bölgelerinin merkezi noktalarında seyahat acentaları, sigorta şirketleri ve bankaların şubeleri, oto tamir atelyeleri, eğlence yerleri, sanayi, ticaret ve inşaatla ilgili işyerleri gibi ziraatten başka faaliyet şubelerinin de inkişafına imkân vermiştir. Bu iş bölümü köy bölgelerinde piyasa için istihsalde bulunan ve teknolojinin bütün yeniliklerinden faydalanan çiftçinin artan refahı ile muvazi olarak inkişaf etmektedir.

Gerçekten, geliri ve serveti yüksek olmayan çiftçinin ne seyahat etme ve inşaatla bulunma imkânları ve ne de sigorta ettirecek serveti ve bankaya yatıracak parası olabilir. Aşağıdaki tablo 1950 yılında bile köy bölgelerinde oldukça ileri bir iş bölümünün mevcut olduğunu göstermektedir.

<u>Faaliyet nev'i</u>	<u>% Nispeti</u>
Ziraat	70,8
İmalat	9,4
Toptan ve Pera. Ticaret	4,3
İnşaat	3,1
Meslekî faaliyet (transport, sigorta, tamirat, eylence yeri v.s.)	2,7
	9,7
	100. -

Bu tablonun da teyid ettiği hakikat Amerikan köyünün iktisadi vasıfları itibarile dahi şehre yaklaşma veya benzeme temayülü göstermesidir. Artık köy bölgeleri nüfusun tamamının ziraat faaliyetinde bulunduğu yerler olmaktan çıkmış, elektrifikasyon ve her türlü teknik yenileşme ile birlikte artan maddî refahın davranışlarda ve hayat üslubunda meydana getirdiği değişiklik şehrin vasıflarının köye de aşılmasında müessir olmuştur.

14) Bk. Paul H. Price: The Rural Population, (Bertrand, ibid, chapter: 5) İlgili kısım: Ruralities are Engaged in a Number of Jobs Other than Farming, sf. 62-63.